02/03/2026

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΠΛΑΝΑΣ (1851 – 1932): Ο εκ της νήσου Νάξου απλοϊκός, ταπεινός και ασκητικός άγιος ιερέας της Αθήνας

/ Γνώμες

- **Γράφει ο Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος, Εκπαιδευτικός**

Στην υλιστική και τεχνοκρατική κοινωνία του 20ού αιώνα έζησαν με τη χάρη του Θεού και διακρίθηκαν για τις πνευματικές τους αρετές αγιασμένες μορφές, οι οποίες αποτελούν τους φωτεινούς οδοδείκτες για κάθε άνθρωπο, που αναζητά να ανακαλύψει την αγιότητα και την αρετή. Μια τέτοια μορφή έζησε και στην περιώνυμη πόλη των Αθηνών με την ανεκτίμητη πολιτιστική της κληρονομιά και την ένδοξη εκκλησιαστική της ιστορία, η οποία δεν εξαντλείται κατά τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες με την παρουσία επιφανών ιεραρχών, όπως οι άγιοι Ιερόθεος και Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης και σοφών απολογητών, όπως ο άγιος

Αριστείδης ο φιλόσοφος ή και με τη δράση γενναίων αγωνιστών της πίστεως κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, όπως η αγία Φιλοθέη και ο άγιος Μιχαήλ ο Πακνανάς.

Στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα και για 50 περίπου χρόνια (1884 – 1932) έζησε και έλαμψε στο «κλεινόν άστυ» των Αθηνών με τον πλούτο της ευσεβείας και την αδιάκοπη λειτουργική του διακονία ένας ολιγογράμματος, αλλά απλοϊκός και ταπεινός ιερέας. Ο λόγος για τον παπά – Νικόλα τον Πλανά, του οποίου η ζωή είχε ως κέντρο τη θεία λατρεία και την προσευχή, και η αγιαστική και θαυματουργική του χάρη γινόταν αντιληπτή από τους ίδιους τους εκκλησιαζόμενους.

Ο σύγχρονος αυτός άγιος της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας γεννήθηκε το 1851 στο μεγαλύτερο νησί των Κυκλάδων, τη Νάξο. Οι γονείς του, ο Ιωάννης Πλανάς και η Αυγουστίνα Μελισσουργού, ήταν εύποροι και διέθεταν εκτός από την κτηματική τους περιουσία και ένα εμπορικό καΐκι, που εκτελούσε δρομολόγια από τη Νάξο στη Σμύρνη, την Κωνσταντινούπολη και την Αλεξάνδρεια. Διέθεταν επίσης ένα εκκλησάκι επ' ονόματι του προστάτου των ναυτικών, του αγίου Νικολάου, μέσα στο οποίο ο μικρός Νικόλας έψαλε και προσευχόταν ντυμένος με ένα σεντόνι ως ιερέας. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε από τον παππού του, τον ιερέα Γεώργιο, και από την παιδική του ηλικία διακρινόταν για την αγάπη του στην Εκκλησία, την κλίση του στην ιεροσύνη και τη φιλευσπλαχνία του.

Σε ηλικία 17 ετών έμεινε ορφανός από τον πατέρα του, ο οποίος δεν άντεξε την καταστροφή του εμπορικού του καϊκιού στα στενά της Κωνσταντινουπόλεως λόγω σφοδρής θαλασσοταραχής. Μετά τον θάνατο του πατέρα του και λόγω προβλημάτων επιβίωσης, μετακόμισε η μητέρα του με τα δύο της παιδιά στην Αθήνα, η οποία την εποχή εκείνη βρισκόταν σε μεγάλη ηθική κρίση λόγω της εισβολής της ευρωπαϊκής κουλτούρας. Ο Νικόλας αναζήτησε πνευματικούς ανθρώπους και συχνά πήγαινε σε ναούς και μοναστήρια για να ψάλει στις ιερές ακολουθίες και να διακονήσει μέσα στο άγιο Βήμα. Η μεγάλη επιθυμία του ήταν να γίνει ιερέας, ο πόθος όμως της μητέρας του ήταν πρώτα να παντρευτεί και ύστερα να χειροτονηθεί. Έτσι την Κυριακή των Μυροφόρων του έτους 1879 και στον χρονολογούμενο από τον 11ο αιώνα Ιερό Ναό της Μεταμορφώσεως Σωτήρος στην ιστορική αθηναϊκή συνοικία της Πλάκας παντρεύτηκε την Ελένη Προβελέγγιου από τα Κύθηρα. Στον ίδιο Ναό και στις 28 Ιουλίου του ίδιου έτους χειροτονήθηκε διάκονος. Μετά από τον γάμο του απέκτησε έναν γιο, τον Ιωάννη, αλλά κατά τον τοκετό η σύζυγός του απεβίωσε. Τότε ο διάκονος αποφάσισε να αφιερωθεί στην Εκκλησία ως καλόγερος. Γι' αυτό και παρέδωσε το παιδί του στη μητέρα του και την αδελφή του και έγινε μεγαλόσχημος μοναχός.

Ευσεβής, φιλάγιος και φιλεύσπλαχνος όπως ήταν, επισκεπτόταν όλα τα βυζαντινά εκκλησάκια της Αθήνας, όπου έβρισκε την ψυχική γαλήνη και την πνευματική ανάταση, ενώ βοηθούσε τους φτωχούς και τους δυστυχισμένους στις φτωχογειτονιές. Στις 2 Μαρτίου 1884 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος στο ταπεινό εκκλησάκι του Προφήτου Ελισσαίου στο Μοναστηράκι, στο οποίο έψαλε κάθε Κυριακή ο αείμνηστος Σκιαθίτης διηγηματογράφος Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Μετά τη χειροτονία του μοίρασε την πατρική περιουσία με την αδελφή του, και το μερίδιο του το έδωσε στους φτωχούς. Αρχικά τοποθετήθηκε εφημέριος στον Άγιο Παντελεήμονα Ιλισσού και στη συνέχεια στον Άγιο Ιωάννη τον Κυνηγό, που βρίσκεται επί της οδού Βουλιαγμένης.

Ο ευσεβής, ενάρετος και σεμνός παπά – Νικόλας ο Πλανάς διακρίθηκε για την καλοσύνη, την αφιλοχρηματία, τη φιλευσπλαχνία και τον ένθερμο ζήλο για τη θεία λατρεία. Αγαπούσε ιδιαίτερα τις αγρυπνίες και για 50 χρόνια λειτουργούσε καθημερινά από τα χαράματα μέχρι το μεσημέρι. Κατά τη διάρκεια των λειτουργιών, που τελούσε ο απλοϊκός, ταπεινός και ασκητικός αυτός ιερέας της

Αθήνας, πολλά και θαυμαστά είναι αυτά, που γίνονταν αντιληπτά από τους πιστούς. Πλημμυρισμένος από τη θεία χάρη και το ουράνιο φως επικοινωνούσε με τους αγίους και τους αγγέλους και απεκάλυπτε στους πιστούς το θαυματουργικό του χάρισμα. Στη Θεία Λειτουργία μνημόνευε όλους ανεξαιρέτως τους αγίους, αλλά και τα χιλιάδες ονόματα «ζώντων και τεθνεώτων», τα οποία τα τύλιγε σε δύο μεγάλα μαντήλια και τα κουβαλούσε πάντα μαζί του.

Ὁ ἅγιος
Νικόλαος ὁ Πλανᾶς

Υπομονετικός και ανεκτικός αντιμετώπιζε κάθε πρόβλημα μέσα στην Εκκλησία με αγάπη, ταπείνωση και σιωπή, ενώ με τη δύναμη της προσευχής του πολλοί ήταν εκείνοι, που θεραπεύτηκαν από ψυχικές και σωματικές ασθένειες. Παρόλο που ήταν ολιγογράμματος, κατέστη πόλος έλξης για εκατοντάδες πιστούς και πνευματικούς ανθρώπους της εποχής του. Ανάμεσα σ' αυτούς ήταν ο αείμνηστος Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, αλλά και οι κορυφαίοι Σκιαθίτες λογοτέχνες Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης και Αλέξανδρος Μωραϊτίδης, οι οποίοι έψαλαν στις κατανυκτικότατες αγρυπνίες, που τελούσε στο ιστορικό εκκλησάκι του Προφήτου Ελισσαίου.

Στις 2 Μαρτίου 1932 ο παπά–Νικόλας, κουρασμένος σωματικά από τον αγώνα της ζωής και την άσκηση, παρέδωσε το πνεύμα του και ανεχώρησε για το αιώνιο ταξίδι. Το θλιβερό γεγονός της κοιμήσεως του ταπεινού και απλοϊκού αυτού ιερέα, κατά την ημέρα μάλιστα της εις πρεσβύτερον χειροτονίας του, διαδόθηκε ταχύτατα σε όλη την Αθήνα και χιλιάδες πιστοί προσήλθαν στον Άγιο Ιωάννη για να προσκυνήσουν τη σεπτή σορό του ευσεβούς, εναρέτου και φιλευσπλάχνου αγίου ιερέα. Ενταφιάστηκε στον περίβολο του Ιερού Ναού και τα ιερά λείψανά του, μετά την ανακομιδή τους στις 7 Ιανουαρίου 1992, τοποθετήθηκαν σε ασημένια λάρνακα μέσα στον περικαλλή νέο Ιερό Ναό του Αγίου Ιωάννου Κυνηγού της οδού Βουλιαγμένης, ο οποίος θεμελιώθηκε τον Αύγουστο του 1954. Τα ιερά λείψανα του αγίου Νικολάου του Πλανά αποτελούν πολυτιμότατο πνευματικό θησαυρό για την αγιοτόκο πόλη των Αθηνών, αφού προσφέρουν πλουσιοπάροχα στήριγμα, ελπίδα και αγιαστική χάρη σε κάθε πιστό, που προέρχεται με πίστη και ευλάβεια.

Το 1992 και κατόπιν εισηγήσεως του αοιδίμου Μητροπολίτου Πατρών κυρού Νικοδήμου, ο οποίος συνέθεσε και την Ασματική Ακολουθία προς τιμήν του αγίου, αναγνωρίστηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο η αγιότητά του και κατετάχθη επισήμως στο αγιολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η μνήμη του τιμάται στις 2 Μαρτίου, την ημέρα δηλαδή της οσιακής κοιμήσεώς του ή την πλησιέστερη Κυριακή, εάν η μνήμη του πέσει μέσα στην περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής.

Άγιος Νικόλαος ο Πλανάς: ο απλοϊκός, ταπεινός, ασκητικός και φιλεύσπλαχνος άγιος ιερέας της Αθήνας, που θα διδάσκει τον άνθρωπο του 21ου αιώνα με τη γνησιότητα και το ανεπιτήδευτο του χαρακτήρα του,καθώς και με την απέραντη αγάπη και καλοσύνη του.Παράλληλα παραδειγματίζει κάθε ορθόδοξο κληρικό με την αφιλαργυρία και τη φιλευσπλαχνία του και με την καθημερινή και σεμνή διακονία του στο άγιο θυσιαστήριο.

Image not found or type unknown

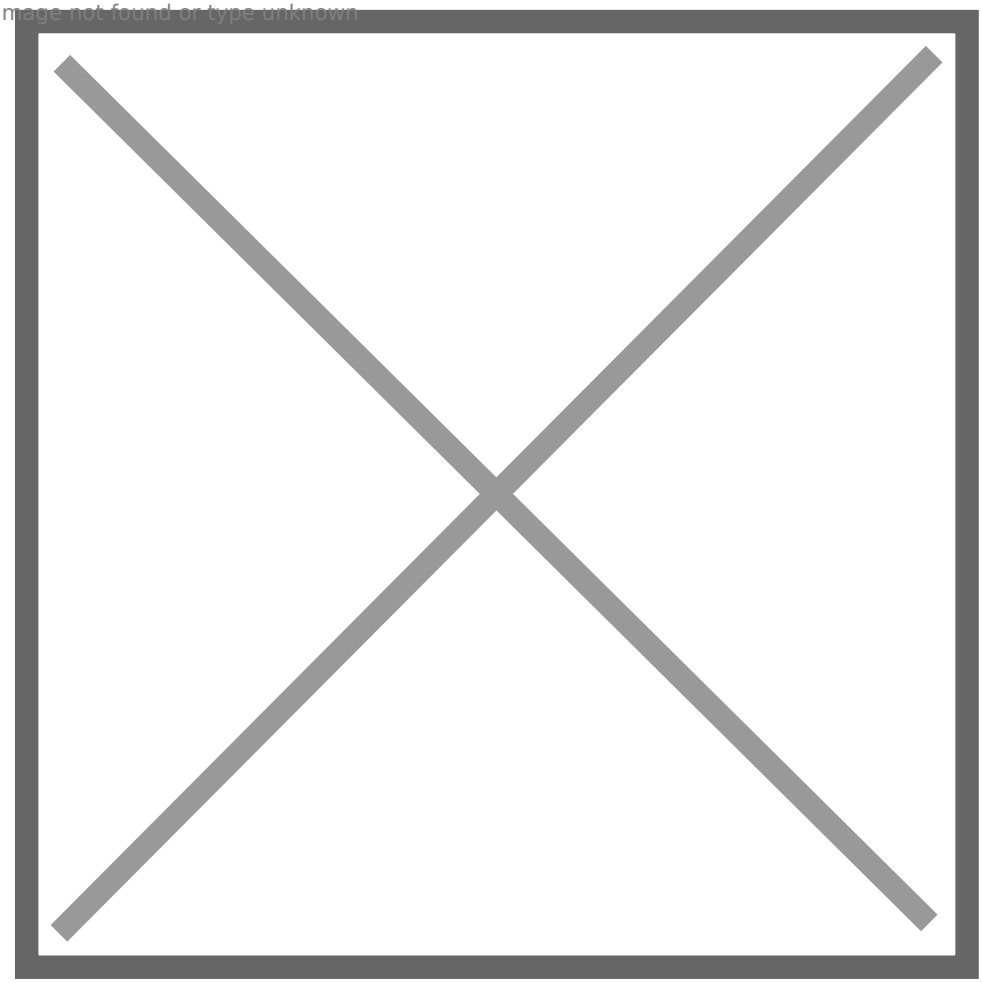

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

· Ο Άγιος παπα – Νικόλας Πλανάς – ο απλοϊκός ποιμήν των απλών προβάτων, Εκδοτικός Οίκος «Αστήρ», Αθήναι 1999.

· Πρωτοπαπά Νικολάου Ι., Αρχιμανδρίτου (μετέπειτα Μητροπολίτου Φθιώτιδος), Ο νέος άγιος της Εκκλησίας μας ιερεύς Νικόλαος Πλανάς, Εκδόσεις Αποστολικής Διακονίας, Α΄ Έκδοση, Αθήνα 1993.